herpy

PILEGIFTFRØER

Brazil-nut Poison Frog

Adelphobates castaneoticus

Adelphobates castaneoticus er en lille, lakblank sort pilegiftfrø med hvide eller gullige pletter og lysende orange pletter ved forben og knæ. Den lever på skovbunden i delstaten Pará i det brasilianske Amazonas og er opkaldt efter paranødden, hvis tomme skaller hannen bruger som vandbassin til haletudserne. Der findes kun lidt viden om pasningen.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Dendrobates castaneoticus* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**18-23 mm** snude-kloak-længde
Levetid	**8-15 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Regnskov**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskab	**Ingen** Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-27 °C**
Temperatur, nat	**20-24 °C**
Luftfugtighed	**70-100 %**
Vand	**Ingen vandskål**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Haletudserne bæres til vand**
Æglægning	**På jorden**
Kønsmoden	**5-7 mdr.**
Æg pr. lægning	**4-8**
Klækning	**10-14 dage**
Larvetid	**60-90 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Alger/planter og andre haletudser**
Yngelpleje	**Vogter æggene og bærer haletudserne**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Hele slægten Adelphobates står på CITES liste II, så international handel kræver CITES-papirer. Bed sælgeren om dokumentation for, at dyret er opdrættet i fangenskab, og gem papirerne. EU-bilaget er ikke aflæst for frøer og nævnes derfor ikke.

Om arten

Adelphobates castaneoticus er en lille pilegiftfrø på 18-23 mm fra snude til kloak. Hunnerne er omkring 2,5 mm større end hannerne. Ryggen er glat og skinnende sort med pletter og streger i hvidt eller gule nuancer, og bugen er mørkegrå til sort med samme lyse tegning. Der sidder en klar gul eller orange plet, hvor forbenet møder kroppen, og to tilsvarende pletter ved hvert knæ på bagbenet. Når frøen sidder stille, smelter knæpletterne sammen til én stor plet. En yderligere plet på undersiden af læggen ses kun nedefra.

Arten blev beskrevet i 1990 af Janalee Caldwell og Charles Myers som *Dendrobates castaneoticus* og er typeart for slægten *Adelphobates*. Artsnavnet kommer af latin castanea, kastanje, og hentyder til paranødden, som i Brasilien kaldes castanha-do-pará. Søsterarten er *Adelphobates quinquevittatus*, der lever længere mod vest, og arten er også nært beslægtet med *Adelphobates galactonotus*, som er langt bedre kendt i fangenskab.

Arten holdes kun sjældent, og viden om dens pasning er sparsom. Brasilien tillader ikke eksport af arten. Levetid og temperament er ikke dokumenteret; levetiden i boksen er et skøn.

Pilegiftfrøer danner ikke selv deres gift, men optager alkaloider fra byttedyr i naturen. Styrken hos *A. castaneoticus* er ikke dokumenteret, og angivelsen mild er et skøn efter de nærmeste slægtninge. Opdrættede dyr, der fodres med bananfluer og springhaler, har ingen nævneværdig gift. Vask alligevel hænderne før og efter kontakt med terrariet.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

Udbredelse og levested

Adelphobates castaneoticus findes kun i regnskoven i det centrale Brasilien, i delstaten Pará. Typelokaliteten er Cachoeira Juruá ved Xingu-floden. Derudover kendes arten fra Taperinha omkring 300 km mod nordvest og fra Tapajós-skoven ved Santarém. Fundstederne ligger langt fra hinanden, og arten er formentlig mere udbredt, end fundene viser.

Arten forekommer i flere beskyttede områder, blandt andet nationalskovene ved Altamira og Tapajós og Cristalino-parken. Den regnes for almindelig inden for sit område, og bestanden ser stabil ud. Truslerne er skovhugst, omlægning af skov til landbrug og skovbrande.

> **Oprindelig udbredelse:** Brasilien.

LEVESTED

Adelphobates castaneoticus lever i regnskov i lavlandet og er dagaktiv. Den holder til i løvlaget på skovbunden og klatrer kun lidt op i lav vegetation. Føden er myrer, termitter og andre små leddyr.

Klimaet i udbredelsesområdet er tropisk varmt og fugtigt med små forskelle mellem dag og nat og en tørrere periode en del af året.

Arten er knyttet til paranøddetræer. Nøddernes hårde kapsler falder til jorden, hvor agutier og andre dyr bryder dem op for at nå frøene. De tomme skaller bliver liggende og fyldes med regnvand. Her kan haletudserne vokse op, men også i vandfyldte træhuller og stubbe. Vandsamlingerne er små og kortvarige og deles med larver af insekter og andre padder, så haletudserne er rovdyr, der æder myggelarver, mindre haletudser og plantemateriale.

Læs mere: Opdræt af haletudser

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Adelphobates castaneoticus*. Arten lever i løvlaget på skovbunden i et varmt og fugtigt lavlandsklima. Temperatur og luftfugtighed er lånt fra søsterarten *Adelphobates quinquevittatus*, og tallene for avl fra *Adelphobates galactonotus*, som er langt bedre kendt.

To voksne dyr kan holdes i et terrarie på mindst 45 × 45 × 45 cm. Arten er lille og lever på jorden, så gulvarealet er vigtigere end højden. Brug et levende, beplantet terrarie med drænlag, fiberdug, fugtigt substrat og et tykt løvlag øverst. Løvlaget er frøens eget levested, og det skal ligge tykt nok til, at dyrene kan gemme sig under det.

Giv flere skyggefulde skjul af kork, rødder og planter. Sørg for god ventilation, og tæt alle sprækker, for frøerne er små. Lad terrariet køre i gang, og opbyg en bestand af springhaler og isopoder, før frøerne kommer ind.

Hold ikke forskellige arter sammen. Ukendt temperament gør det klogt at have et ekstra, indkørt terrarie klar til at skille dyr ad.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal ligge på 24-27 °C, og om natten falder den 3-4 °C, til 20-24 °C. Udsvinget over året skal være lille, 1-2 °C. Det passer med lavlandsklimaet i Pará.

Der skal ikke være noget solpunkt og ingen varmelampe. Varme er den største fare for små frøer i lukkede terrarier, og temperaturer over omkring 28 °C er farlige. Mål temperaturen i frøernes højde, og sørg for, at terrariet kan køles om sommeren, fx med ventilation eller en køligere placering.

Der er ingen kendt vinterhvile. Om vinteren kan terrariet holdes lidt tørrere, men der skal altid være fugtige skjul.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Luftfugtigheden skal være omkring 70-80 % midt på dagen og tæt på 100 % morgen og aften, og løvlaget og substratet skal være fugtigt hele tiden. Sprøjt en eller to gange om dagen med regnvand eller osmosevand, eller brug et regnanlæg og en forstøver på timer. Sørg for ventilation, så luften ikke bliver stillestående, og så beplantningen ikke bliver gennemvåd i længere tid ad gangen.

En periode med lidt mindre sprøjtning efterfulgt af kraftig sprøjtning efterligner skiftet mellem tørtid og regntid og kan sætte gang i avlen. Lad aldrig løv og skjul udtørre: små frøer tørrer hurtigt ud.

VAND OG VANDKVALITET

En vandskål er ikke nødvendig, medmindre man vil have yngel. Frøerne får fugten fra sprøjtning og det fugtige løv. Padder optager vand og stoffer gennem huden, så brug kun regnvand eller osmosevand til sprøjtning, og undgå rengøringsmidler og sæbe i terrariet.

Til yngel kan man stille små, glatte vandbeholdere op, der ligner de vandfyldte nødder i naturen: en kokosskal, en lille keramikkop eller en filmdåse med 2-5 cm vand. Hold vandet rent, og skift det jævnligt. Haletudserne æder hinanden, så hver beholder skal kun have én haletudse.

LYS OG UVB

Giv 10-12 timers lys om dagen med lysstofrør eller LED til planterne. I naturen lever arten i skyggen under skovens kroner, så lyset skal give planterne nok til at gro uden at varme terrariet op. Det er ikke dokumenteret, at arten har brug for UVB; svag UVB er valgfri. Sørg for, at der er rigeligt med skygge, så frøerne selv kan vælge.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

A. castaneoticus lever i naturen af myrer, termitter og andre små leddyr. I fangenskab fodres med springhaler, små bananfluer og små isopoder. Voksne dyr tager også lidt større bananfluer (*Drosophila hydei*) og små fårekyllinger, men start med de mindste foderdyr.

Fodr hver anden til tredje dag, så mange foderdyr, som frøerne æder i løbet af et par timer. Fjern foder, der ikke er ædt, så det ikke stresser frøerne. Pudr foderdyrene let med et kalktilskud og af og til med et vitamintilskud. Hold selv foderkulturer, så der altid er friske dyr.

Unger fodres hver dag med springhaler og de mindste bananfluer. Der findes ingen faste foderplaner for arten, så følg dyrenes vægt og form: en rund, men ikke fed, frø er sund.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

A. castaneoticus er dagaktiv og lever mest på skovbunden. Temperament og territorieadfærd er ikke dokumenteret, men *A. galactonotus* kan blive aggressiv over for artsfæller, når den bliver kønsmoden. Hold derfor højst et par, og hav et ekstra terrarie klar til at skille dyr ad.

Hannen har en strubesæk og kalder i yngletiden; hvordan kaldet lyder, er ikke dokumenteret. Frøer bør så vidt muligt ikke håndteres: huden er tynd og følsom, og håndteringen stresser dyrene. Når terrariet skal rengøres, flyttes frøerne med et rent plastikbæger i stedet for med hånden. Vask altid hænder før og efter.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hunnerne er omkring 2,5 mm større end hannerne, og kun hannen har strubesæk. Et kaldende dyr er en han, og et dyr, der lægger æg, er en hun, så køn bestemmes bedst ud fra adfærd over tid. Arten kan blive kønsmoden efter 5-7 måneder. Start gerne med flere unger, så chancen for at få begge køn stiger.

PARRING

Parringen er ikke beskrevet i detaljer for arten. Hos *A. galactonotus* kalder hannen og fører hunnen til et skjult sted, hvor æggene lægges. En lidt tørrere periode efterfulgt af kraftig sprøjtning kan sætte gang i avlen; gå aldrig så langt, at frøerne udtørrer. Avl i fangenskab er sjælden.

ÆG OG HALETUDSER

Æggene lægges på jorden, og hannen vogter dem. Antallet pr. lægning er ikke dokumenteret; boksens 4-8 æg er lånt fra *A. galactonotus*. Efter klækningen bærer hannen haletudserne til små, midlertidige vandsamlinger, i naturen vandfyldte paranøddeskaller, træhuller og stubbe.

Haletudserne er rovdyr og æder myggelarver, mindre haletudser og plantemateriale, så hver haletudse skal have sin egen beholder. Fodr med fiskefoder, myggelarver og alger. Vandet skal være rent og have samme temperatur som terrariet. Yngelpleje ud over vogtning og transport er ikke dokumenteret.

METAMORFOSE

Klæktiden er ikke dokumenteret for arten; boksens 10-14 dage gælder søsterarten *A. quinquevittatus*. Larvetiden er heller ikke dokumenteret; boksens 60-90 dage er lånt fra *A. galactonotus*. I naturen udvikler haletudserne sig hurtigt, fordi vandsamlingerne tørrer ud, så larvetiden kan være kortere.

Når forbenene kommer frem, skal haletudsen have lavt vand og nem adgang til land via et skråt stykke kork eller bark. Flyt den til et fugtigt, indkørt opdrætsterrarie, når halen er næsten opsuget.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger er meget små. Hold dem i et lille, indkørt terrarie med fugtigt løv og mange skjul, og giv dem springhaler hver dag; efter omkring en uge tager unger af søsterarten også de mindste bananfluer. Tilskud af kalk og vitaminer gives få gange om ugen. Vækst og tidspunkt for omplacering er ikke dokumenteret for arten. Hold ungerne adskilt fra voksne, og sæt dem først sammen med andre, når de er næsten udvoksede.

Sundhed og typiske fejl

Der er ikke dokumenteret en sygdomsliste for arten, så pasningen følger det, der gælder pilegiftfrøer i almindelighed. De vigtigste faldgruber er:

- Overophedning. Temperaturer over omkring 28 °C er farlige. Mål temperaturen i frøernes højde.
- For tørt terrarie. Små frøer tørrer hurtigt ud. Sprøjt dagligt, og hold løvlaget fugtigt.
- Mangel på kalk og vitaminer. Pudr foderdyr fra kulturer med et tilskud.
- Stress og aggression. Skil dyr ad ved jagt og brydning.
- Dårligt vand og urene redskaber. Brug rene redskaber, og skift vand i yngelbeholdere ofte.

Kontakt en dyrlæge med forstand på padder, hvis en frø holder op med at æde, taber sig, sidder sløv eller har sår eller misfarvet hud. Hold nyindkøbte dyr adskilt i 30-45 dage.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.